

Мукачівський державний університет
Кафедра психології
Кафедра англійської мови, літератури з методиками навчання
Мукачівська міська рада
Малопольський державний університет імені Вітольда Пілецького в м.
Освенцім
Поморська академія у Слупську

**Akademia
Pomorska
w Słupsku**

СТАНОВЛЕННЯ ОСОБИСТОСТІ ПРОФЕСІОНАЛА У ПОСТКОВІДНОМУ ПРОСТОРИ

Збірник тез доповідей за матеріалами
Міжнародної науково-практичної конференції

Мукачево

12 – 13 т р а в н я 2 0 2 2 р.

*Рекомендовано до поширення через мережу Інтернет
вченою радою Мукачівського державного університету
(протокол № 18 від «10» травня 2022 р.)*

С 11

Становлення особистості професіонала у постковідному просторі :
збірник тез доповідей за матеріалами Міжнародної науково-практичної конференції (12-13 травня 2022 р., м. Мукачево). Мукачево : Вид-во МДУ, 2022. 199 с

У збірнику представлено тези доповідей за матеріалами Міжнародної науково-практичної конференції «Становлення особистості професіонала у постковідному просторі». Учасниками конференції розглянуто проблеми становлення особистості професіонала у постковідному просторі з метою вироблення рекомендацій та реалізації комплексного наукового підходу щодо підвищення соціально-адаптаційних компетентностей особистості у професійній сфері; поширення проблематики прикладних досліджень у психолого-педагогічній сфері; вивчення особливостей формування та розвитку професійно значущих особистісних якостей.

Видання розраховане на науковців, педагогів, викладачів, аспірантів та студентів, які займаються науково-дослідною роботою.

Редакційна колегія:

Щербан Т.Д. – д-р психол. наук, професор (голова);

Гоблик В.В. – д-р екон. наук, професор;

Теличко Н. В. – д.пед.наук, професор

Корнієнко І.О. – д. психол. наук, професор;

Брецько І.І. – канд.психол.наук, доцент;

Воронова О.Ю. – канд. психол. наук, доцент;

Кравченко Т.М. – доктор філософії;

Бучмей І.І. – провідний фахівець кафедри психології.

Відповідальність за достовірність фактів, власних імен, цитат, цифр та інших відомостей несуть автори публікації.

Лосієвська О. Г., Ляшко А. О. Сімейна медіація як альтернативний спосіб вирішення суперечок.....	58
Марценюк М.О. Моделі супроводу навчання студентів з інвалідністю.....	60
Марценюк М.О., Богдан Ю.В. Дослідження рівня розвитку асертивності підлітків.....	62
Марценюк М.О., Васько Х.І. Формування психологічних чинників булінгу серед учнів підліткового віку.....	64
Марценюк М.О., Мерчук-Тарасова Ю.В. Функції і специфіка передшлюбного періоду в життєвому циклі сім'ї.....	67
Пелешенко О.В., Ільченко О.В. Селфхарм. Аутоагресивна поведінка – проблема сучасності.....	69
Подорожний В.Г., Нетичук Ю.М. теоретичний аналіз феномену відчуження у студентському віці.....	71
Прокопович Л.С. Мовне вираження емоцій у романі т. П'янкової «чужі гріхи».....	73
Столяренко О. Б., Куриця А.І. Професійне самовизначення учнівської молоді в умовах сучасної сільської школи.....	75
Фенчак Л.М. Детермінанти оновлення змісту професійної підготовки майбутніх педагогів.....	77
Штих І.І., Динис А.В. Запобігання булінгу в закладах освіти: психолого – педагогічний аспект.....	79
Штих І.І., Дудаш К.М. Дослідження міжкультурної компетентності особистості: теоретичний аспект.....	81
Щербан Т.Д., Варга В.С., Кисляк Н.С. Особливості прояву тривожності у старшокласників.....	83
Щербан Т.Д., Брецько І.І., Халаїм О.А. Виникнення образи у особистості, як деструктивна форма поведінки.....	85
СЕКЦІЯ 2. ПСИХОЛОГІЧНО-СОЦІАЛЬНІ ДЕТЕРМІНАНТИ	88
СТАНОВЛЕННЯ ОСОБИСТОСТІ У ПОСТКОВІДНОМУ ПРОСТОРІ	
Алмашій І.І. Екоспрямованість в управлінні колективом.....	88
Бабатіна С.І. Особливості психологічної стійкості особистості у зрушеній системі життєздійснення.....	89
Барчі Б. В., Гичка І. А. Особливості психологічного стану здобувачів освіти в період дистанційного навчання.....	91
Барчі Б. В., Митровці В.М. Психологічний самозахист в кризових ситуаціях.....	93
Барчі Б. В., Скиба В.М. Психологічне благополуччя в період пандемії.....	95
Bidasiuk N. V. Preparing graduate students to online job interview.....	98
Воронова О.Ю., Біша Х.В., До проблеми самореалізації молоді в освітньому процесі.....	100
Галецька І. І., Кліманська М. Б., Перун М. Б., Кліманська Л. Д. Дистанційне навчання як норма реальності.....	102
Горшкова Г. В. Особистісне зростання майбутніх вчителів-логопедів у постковідному освітньому просторі.....	104
Коломієць Л. І. , Гринчак Ю. В. Емпіричні показники оптимізму осіб юнацького віку.....	106
Корнієнко І.О. Посттравматичний стресовий розлад в наслідок пандемії у медичних працівників.....	108
Моргун А.В. Завдання та принципи побудови бібліотерапевтичного процесу.....	109
Педоренко В.М. Особливості мотивації навчальної діяльності студентів у постковідний період.....	111
Пелешенко О.В., Іванова К.І. Вплив особистісної тривожності на процес адаптації у зв'язку з запровадженням дистанційного навчання під час пандемії covid-19.....	113

Феномен відчуження є комплексним та багатогранним явищем, яке потребує особливої уваги та дослідження. Специфічним є відчуження у студентському віці, яке може бути спричинене як особистісними чинниками так і особливостями адаптації до навчальної діяльності. З огляду на вищевикладене особливо актуальним постає дослідження особистісного відчуження у студентському віці.

Література

1. Mann, S. J. (2001). Alternative perspective on the student experience: Alienation and engagement. *Studies in Higher Education*, 26, 7-13.
2. Newmann, F. M. (1981). Reducing student alienation in high school: Implications of theory. *Harvard Educational Review*, 51, 117-129.
3. Parish, T. S., & Parish, J. G. (2000). Determining a profiler of disconnected students. Paper presented at the Annual Meeting of the Mid-Western Educational Research Association, Chicago, IL, USA, ERIC Document Reproduction Service No. ED447191.
4. Cadieux, C. P. (2002). Variables associated with a sense of classroom community and academic persistence in an urban community college online setting. Doctoral dissertation submitted to Old Dominion University, Virginia, ERIC Document Reproduction Service No. Ed474545.
5. Brown, M. R., Higgins, K., & Paulsen, K. (2003). Adolescent alienation: What is it and what can educators do about it? *Intervention in School & Clinic*, 39, 3-7.

УДК 82–31:159.942.3 (043.2)

ПРОКОПОВИЧ Л.С.

Мукачівський державний університет

МОВНЕ ВИРАЖЕННЯ ЕМОЦІЙ У РОМАНІ Т. П'ЯНКОВОЇ «ЧУЖІ ГРІХИ»

Емоції як повсякденний супутник людини впливають на всі її справи, думки, поведінку, соціальні взаємини тощо. Сучасна психологічна наука розглядає емоції як «психічні процеси, які відбивають особисту значимість та оцінку зовнішніх і внутрішніх ситуацій життєдіяльності людини у формі переживань» [1, с. 68]. Отже, йдеться про важливість певної ситуації для суб'єкта, її сприйняття, ставлення до об'єкта в певний момент та психічний досвід індивіда.

Визначення емоції як явища психо-енергетичного порядку виходить із того, що вона передає інформацію про енергетичну структуру внутрішнього світу людини, безпосередньо пов'язана з генетичними програмами якісного потенціалу особистості, прямо стосується стереотипу її емоційної поведінки, репрезентує (дис)функціональний стереотип останньої, відбиває наявність маніпулятивного досвіду особистості в соціумі, забезпечує перманентність енергетичного обміну з навколишнім світом, опосередковує характеристику реального/ідеального світів, організовує енергополе (біополе) мовця, цілеспрямовано впливає на енергополе партнера, демонструє стратегію психічного захисту під час спілкування з партнером, слугує відтворенню виду [2]. У такий спосіб емоція постає як своєрідний інформаційно-енергетичний індикатор стану

балансу психічної / душевної енергії людини в адаптогенезі [3, с. 45] та як посередник, що полегшує або ускладнює міжособистісну комунікацію, спроможна активізувати, пригнічувати і навіть руйнувати особистість [4].

Одним із важливих аспектів вивчення мови є сучасна антропоцентрична модель, яка актуалізує проблему мовного вираження емоцій у художньому дискурсі. Варто зазначити, що незважаючи на те, що емоції були об'єктом дослідження у лінгвістиці (А. Вежбицька, В. Г. Гак, Дж. Лакофф, Н. А. Красавський, В. В. Леонт'єв, В. І. Шаховський, та інші), все ще залишається нерозв'язаною низка проблем. Нині особливості відображення емоційного світу людини мовними способами та засобами мовлення розглядаються у кількох напрямках: конотативному, денотативному, сигніфікативному. Проте незважаючи на значний інтерес науковців до окресленої проблематики, недостатньо дослідженими, на нашу думку, залишаються лінгвокультурні (національно-культурна специфіка відображення емоцій в етномові і мовленні) та лінгвокогнітивні (емотивні концепти як форма відображення дійсності) аспекти репрезентації емоцій у мові. З огляду на означені проблеми у сучасній лінгвістичній науці експлікація емоційних станів людини в художньому дискурсі є актуальною проблемою. Об'єкт дослідження – один з останніх за часом написання і оприлюднення прозовий твір Т. П'янкової «Чужі гріхи». Мета – дослідження показ індивідуально-авторського вираження емоційних станів людини в романі Т. П'янкової «Чужі гріхи». Серед засобів називання емоцій Т. П'янкова найчастіше послуговується дієсловами: *Яків повеселів, як бахур, котрого мати незлостиво бухнула в плечі, втер воду з лиця, трохи прискорив крок і зайшов перечекати дощ під старою кривою липою...* [5, с. 6]; *Місько Патик – аж йому широкі плечі зіпріли – люто махав посеред хати величезною Фецевою сокирякою, та все по ліжкові, по ліжкові, по ліжкові...* *Як дурний, рубав. Безтямно. Шалено. Нарвано... Бісився. Кромсав разом із периною подушкам, простирадлами, рубав від надголів'я до нижнього краю, часто відпльовуючи добротним гусячим пір'ям ...* [5, с. 7]. – *Сидить ги засватана! – варювато закричав, аж стіни в хаті дрібно задрижали, і хмаровиння білого пір'я заново залітало в гарячому від Міської люті повітрі ...* [5, с. 8]; *Т-то ти від-дорвала? – Він підхопився зі свого місця, підняв ту руку із молитовною обережністю притулив ляльці ...* [5, с. 113].

Використання дієслів надає текстові більшого динамізму, допомагає занурити читача в оповідь. Емоційний стан хвилювання, розчарування, збудження підсилюють епітети: *незлостиво бухнула; люто махав; варювато закричав; голосно стогне та порівняння повеселів як бахур; із молитовною обережністю притулив.*

Стилістичне значення, функція дієвості, перебування в особливому збудженому стані актуалізується за допомогою дієслівної однорідності: *У браму вломилася захекана Дарина, метнула оком на свекра, коротко презирнулася з Оксаною та й налетіла на Петра, котрий старався скрутити братові в'язи...* [5, с. 203]; *Лаючись, не зразу навіть помітила,*

що Петро, сидячи на ліжку, *весь скоцюбився, зігнувся утрое, обхопив однією рукою коліна, іншою накрив голову та голосно стогне ...*[5, с. 162]; *Зень обхопив руками голову та й скубнув себе за волосся з усієї сили ...*[5, с. 183];

Стилістично виправданими є використання однотипних однорідних елементів *Оксана сиділа під дверима, затуливши рота руками, аби не закричати* страшними розпачливим криком, *не заревіти*, як корова, *не здуріти*, не кинутися в хату, *не налетіти* на чоловіка з кулаками, *не роздерти* йому лице, а заодно – *не вибрати живцем серце ...*[5, с. 164].

Отже, така семантико-синтаксична однорідність по-особливому розгортає зміст речення, передає його емоційну напругу. Авторка вдається до градації – поступового нагнітання емоційного стану героїні.

В іншому контексті звертаємо увагу, що почуття роздратування Т. П'янкова передає через приєднувальні неповні речення, в яких закладено високий ступінь злості ...*рубав. Безтямно. Шалено. Нарвано.*

Фразеологічні одиниці у творчості Т. П'янкової виконують свою особливу стилістичну роль, демонструють емоційну специфіку образу: *Оксану наче дідько підкинув на вилах ...*[5, с. 163].

Ілюстративний матеріал дає змогу окреслити індивідуально-авторський показ емоційних станів людини у романі Т. П'янкової «Чужі гріхи». Ми торкнулися лише показу емоційного стану хвилювання, розчарування, збудження, злості через дієслова. У подальших розвідках видається перспективним дослідити інші емоційні стани персонажів, які додають в канву тексту стильового забарвлення.

Література

1. Основи психології: [навч. пос. для студ. вищ. навч. закл.] / А.І. Вераскіс, Ю.І. Завалевський, К. М. Левківський. – Х.– К. : ТОВ «Р.И.Ф.», 2005– 416с.
2. Бойко В. В. Психоенергетика / В. В. Бойко. – СПб. : Питер, 2008.– 416 с.– (Серія «Краткий справочник»).
3. Панов В. Г. Эмоции. Мифы/ В.Г. Панов. – М.: ВШ, 1992.– 252с.
4. Бойко В. В. Энергия эмоций в общении: взгляд на себя и на других [Электронный ресурс] / В. В. Бойко. СПб Филинь, 1996.– 472с. – Режим доступа до кн. [http: //vboy. ru/](http://vboy.ru/)
5. П'янкова Т. Чужі гріхи / Т. П'янкова. – Харків: Книжковий клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2020.– 240с.

УДК 37.015.3: 331.548

СТОЛЯРЕНКО О. Б., КУРИЦЯ А.І.
*Кам'янець-Подільський національний університет
імені Івана Огієнка*

ПРОФЕСІЙНЕ САМОВИЗНАЧЕННЯ УЧНІВСЬКОЇ МОЛОДІ В УМОВАХ СУЧАСНОЇ СІЛЬСЬКОЇ ШКОЛИ

Останніми роками соціально-економічний розвиток нашої країни супроводжується формуванням такого ринку праці, для якого характерним є

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>